

ТАКИМ чудовим, теплим і сонячним видався цей день напередодні 8 Березня. Сонце заглядало у привітну світлицю, обладнану у читальному залі районної бібліотеки, де відбулася ця хвилююча зустріч жінок-учасниць війни, присвячена 50-річчю Великої Перемоги. Здавалось, що і сама природа сприяла тому, щоб відступили назад усі тривоги й недуги, щоб хоч трішечки розвіднилися зморшки на долі, відійшли серцем ці незвичайні жінки, за плечима яких воєнна юність.

Так непростю поєднати ці слова — жінка і війна. Бо, як відмітила ведуча Лариса Філоненко, з прекрасною половиною людства пов'язане все найкраще, найсвітліше на землі — Краса, яку ти-середітими освітлюють поети і музиканти. Любов, що береже нас пречистим білим крилом: Материнство — з пісню над коласкою і молитвою до Бога, яка дає нам надію в житті.

І все ж такі це було, було в долях багатьох наших землячок. Чи відчували вони тоді, коли на жорстокій двобій з ворогом ставали пліч-о-пліч з чоловіками, що здійснюють подвиг, чи думали про свою молодість, що лише розвіталася? Звичай-

ЇХ ЗАЛИЩИЛОСЯ ДВАДЦЯТЬ...

* У ВОЛОДИМИРЦІ ВІДБУЛАСЯ ЗУСТРІЧ ЖІНОК — УЧАСНИЦЬ ВІЙНИ І ПАРТИЗАНСЬКОГО РУХУ *

ного дня і після війни не сиділа без діла. Ніяким ніяким не оцінити цей нелегкий щоденний жіночий труд.

А сьогодні ніби й притомилася уже від непосильної життєвої ноші.

Не легко було чоловікам і нестерпно важко їм, зовсім молоденьким дівчатам, жінкам терпіти й переносити всі невлаштованості партизанського лісового життя — знали і холод, і голод, пережили гіркий втрат, раділи навіть маленьким перемогам.

У важких формуваннях перебували вони — в загонах Грабчака, Ім. Кармелюка, Ім. Богуна, Ім. Ста-

ліна, Ім. Чапаєва. В біографію рафалівчанок Федори Каспіївни Бромлетко, Пелагеї Миронівни Коцюбайло, Єви Кирилівни Денисюк, Тамари Василівни Давидової особливо сторінкою ввійшов

звонячий від ворога рідної землі.

І так жаль, що не було у цій світлиці ще шістьох жінок. Ось їхні імена: Гвардії старшина, сапінструктор Галина Олександрівна Рибініна, еф-

за те, що жили, вносили свій вклад у Перемогу.

Таки неволаговиті, неволимий літа. Більшість з цих жінок стали вдовами. Діти розлетілися по світах, бо таке життя — кожен шукає в ньому своє місце. І залишилися матері самі із своєю старістю, своїм смутком, своїми печалами і хворобами.

Від усієї дури даючи жінкам за їх ратний і трудовий подвиг, голова районної Ради Микола Петрович Тарасюк сказав: «Я зроблю для нас все, що тільки можливо...»

А цим трудившим не так уже багато й треба. Лише трішечки уваги й поваги, дрібку тепла, щоб обігріти душу, а ще дріб, щоб згіртіти натружені, спрацьовані руки. І ніяк не можуть зрозуміти, чому, віддавши Рафалівському лісгоспазу як меблевій фабриці більше трьох десятків літ, — їм так важко дістати там пальна.

І це в одній мірі найбільше турбує фронтовичок. Та чи ж варто робити з цього проблему?

Дбайливо записала всі жіночі прохання, скарги, невирішені питання у свій записничок завідувач відділом соціального захисту Ганна Дмитрівна Данильчук. Тож хочеться врятувати, що відійшло для цих двадцяти жіночих проблем не існуватиме. Що час,

лише розвіталася? Звичайно, ні! Вони не вважали себе героїнями, вони просто виконували тяжку, часто непосильну роботу: вносили поранених з поля бою, бинтували їхні рани, темними горобиними ночами пробирались на явочні квартири, добували у ворога цінні відомості і документи, кожної миті ризикуючи собою.

Їх, учасниць бойових дій та партизанського руху, було в нашому районі до тридцяти. Сьогодні залишилося лише двадцять. Скромних трудівниць війни — 7 фронтовичок і 13 партизанок. І навіть з цієї невеликої кількості не всі змогли прибути на зустріч, яку з такою любов'ю і теплотою вперше підготували для них виконком райради та рада ветеранів з активною участю працівників відділу культури і райбібліотеки.

І ось сидять вони, ебентежені від незвичної уваги за святково накрытим столом. Хустинки найкращі влягнули і нофтини (хто зміг); відзнаки бойові, ордени і медалі, не зовсім вміло розмістили на грудях (бо не звикли пишатися своїми заслугами); а поряд і трудові примостили, бо жод-

сильної життєвої ноші. Поєрибіла скроні свина. І серце, через яке проійшло стільки болю, знаню, страждання, а з ними і любові та милосердя — все частіше дає про себе знати.

Літа, літа. Фронтові літа молоді... Чи не вони привиділись у цю мить Марії Григорівни Волковій — сержанту батальйону зв'язку 1-го Білоруського, а потім 1-го Українського фронтів, ветерану райвідділу мідці?

Є що згадати Єві Андріївни Горещькій та Тетяні Захарівні Петрівській, які в роки війни працювали в госпіталях, допомагали солдатам вистояти, побороти недугу, перемогти смерть. А Марія Сидорівна Наконечна? Мабуть, навіть не всі її знайомі знають, що вона була регулювальницею одного із пунктів 1-го Білоруського фронту, а після війни 30 років сіла в дитячк душах добре, розумно, пічне.

У тривожних снах вляходять тяжкі спогади до Валентини Олександрівни Власюк, Марії Семенівни Данічківної, Ніни Гаврилівни Бикової, їхніх бойових побратимок Марії Тарасівни Стефаяк, Антоні-

слюзу спогадів.

Не легко було чоловікам і нестерпно важко їм, зовсім молоденьким дівчатам, жінкам терпіти й переносити всі невлаштованості партизанського лісового життя — знали і холод, і голод, пережили гіркий втрат, раділи навіть маленьким перемогам.

У важких формуваннях перебували вони — в загонах Грабчака, Ім. Кармелюка, Ім. Богуна, Ім. Ста-

лівою сторінкою ввійшов загиб народних месників «Дяді Петі».

Згадуючи події тих далених днів, вони партизанських багать, щиро, сердню відчужість сказав гостям голова районної ветеранської організації Карпо Арсентійович Мониш, колишній розвідник партизанського загону імені Чапаєва. Він розповів також про боротьбу народних месників у нашому краї, їх вкяд у ви-

сандрівна Рибініна, ефрейтор четвертого окремого батальйону ВНОС Олександра Максимівна Хваль, а також Олександра Іванівна Александрова, яка з листопада 1941, по вересень 1945 року проходила службу у військовому госпіталі, партизанки Віра Юхимівна Фокіна, Агрініна Андріївна Рибиччук, Марія Цирілівна Климук. Низький їм уклін від нас і сердечна вдячність за те, що були,

двадцять п'ять років не існуватиме. Що час, назначений їм доміж, проживуть вони дійсно оточені турботою, деравами, за яку проливали кров, не шкодували молодого життя.

Така проза нашого буття. Таки його будні. А свято? Свято закінчилося гарно й урочисто, як і почалось. Коли ставало тепло й боляче словам, — на душі їм злітало після: «Журвалі», «Розляглися тумани». «Ето наша сульба» та й ряд інших прозвучали у чудовому виконанні чоловічого ансамблю районного будинку культури. Їх із задоволенням прослухали всі присутні.

Шановним гостям було вручено квіти і баристі хустини. Примірявши їх, аж помолодішали жінки. І якісь особливі іскорки засяяли в очах. Ціастя? Надія? Оптимізм?

Отак би завжди. Не будьмо ж скупими на доброту і сердечність для наших ветеранів. Вони заслужили це усім своїм життям.

Є. ХУТКА.

На фото:
* Знімок на пам'ять;
* Линуть воєнні пісні.
Фото С. Дулянського.

Хутка Є. Їх залишилося двадцять: у Володимирці відбулася зустріч жінок – учасниць війни і партизанського руху//Володимирецький вісник. – 1995. - №20(8 березня). – С.1.